

S. Solm: Jeg skal ikke trætte det høje Thing længe. Jeg antager, at der allerede nu er faldet alle de Udtalelser, som godt kunne falde ved en 1ste Behandling, naar ikke det Hele skal blive til lutter Gjentagelser af, hvad der allerede er sagt. Der er imidlertid et Par Bemærkninger, som jeg gjerne vilde knytte til et Par af de foregaaende Taleles Udtøring. Overfor det ærede Medlem for Sorø Amts 1ste Valgkreds (Zahle) kan jeg fatte mig meget kort. Det ærede Medlem mente, at jeg i mit Foredrag havde sammenflettet det Borgerlige og det Kirkelige; han forstod mig ikke. Det gik mig overfor det ærede Medlem akkurat paa samme Maade; jeg forstod heller ikke ham, medmindre det Mærkelige skulde være Tilfældet, at det ærede Medlem skulde være ganske enig med mig. Det var rigtignok det Indtryk, jeg nærmest fik, da det endelig kom til, at han forklarede sine egne Tanker, saa at, naar det ærede Medlem mente, at han ikke kunde leve under det Regimente, jeg vilde indføre, saa er jeg bange for, at han heller ikke kunde leve under det Regimente, som han efter de Udtalelser, han kom med, selv vilde indføre; thi de gik ud paa det Selvsamme som mine, nemlig borgerlig Vielse som almindelig Regel og kirkelig Vielse som fri Sag for dem, der ønske det. Til det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds (Zund) skal jeg bemærke, at jeg har ikke sagt, at Forslaget gjør den borgerlige Vielse til noget Ringere end den kirkelige; men jeg tror ikke, det kan negtes, at naar borgerlig Vielse indenfor Folketirken kun anvendes paa Grafskifte, saa vilde Forholdene føre det med sig, at den borgerlige Vielse vilde komme til at staa som en ringere Grad af Vielse end den kirkelige. Det ærede Medlem sagde, at vi kunde ikke godt faae almindelig borgerlig Vielse indført, før Folketirken havde faaet sin Forsatning, og noget Saadant kom ogsaa andre ærede Medlemmer ind paa, og saa hørte vi den Tale, som vi saa ofte have hørt, at Folketirken ingen Forsatning har. Jeg tror, at det maa slaas fast og gøres klart, at Folketirken har en Forsatning. Man kan mene om denne Forsatning, hvad man vil, og den er muligvis ikke saa god, som den burde være; men negtes kan det ikke, at Kirken har en Forsatning, og denne Forsatning vil selvfølgelig blive bestaaende, indtil den bliver forandret ved Lov. Utsaa, selv om man indførte borgerligt Ægtefælskab som almindelig Regel overfor Staten, vilde kirkelig Vielse beholde sin nuværende Form, indtil Andet bestemmes ved Lov. Det ærede Medlem mente, at der var Tale om at gribe ind i det rent Kirkelige. Derpaa have allerede andre svaret; og jeg tror ikke, der behøves mange Ord for at vise, at det ikke er Tilfældet. Kirkens Betragtning af Ægtefælskabet bliver akkurat den samme, enten man har borger-

lig Vielse som almindelig Regel og kirkelig Vielse som noget frit eller ei, og navnlig bliver den lutherste Kirkes Forhold ikke mindre tydeligt, end det er nu, om man ogsaa gik til dette ene Skridt. Det undrede mig meget, at det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds (L. Nielsen) var med paa den Tale, at vi ikke kunde forandre den Ting, før vi havde gjort det store Skridt at faae Kirken og Staten fuldstændig skilte ad, som han sagde. Det blev forstaaet saaledes af den ærede Kultusminister, og jeg forstod det ogsaa saaledes, skjøndt jeg havde ondt ved at tro mine egne Øren, at det ærede Medlem ogsaa ønskede, at der blev givet Kirken en særskilt Kirkeforsatning paa samme Maade, som man fra den høifirkelige Side lidligere har ønsket det; jeg kunde ikke tro, at det var Meningen, men saaledes forstod den ærede Minister det, og saaledes forstaaes det i Almindelighed, naar der er Tale om, at Kirken og Staten skulle stilles, saaledes at Kirken bliver et Samfund for sig med sin egen Forsatning og sin egen Repræsentation. Skulle vi vente paa dette, inden vi kunne faae det lille Spørgsmaal, som omhandles i Lovforslaget, afgjort, saa er jeg bange for, at det kan være temmelig længe. Men vi ere her i Danmark gaaet den Vej lidt efter lidt at løse Baandene mellem Staten og Kirken. Vi have gjort det paa flere Omraader, og jeg vilde ønske, at vi vilde gjøre det paa flere endnu; det er den Vej, man man gaa, hvor der, som hos os, er en gammel Sammenblanding af Stat og Kirke. Man maa tage det enkelte Forhold først for og saa løse det, og der er jo Intet i Veien for at gjøre det paa dette Omraade. Det har det ærede Medlem for Viborg Amts 2den Valgkreds (Klein) jo tydelig og klart vist ved det Forslag, han stillede op i Kirkekommissionen. Det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds (Berg) ønskede før, at det ærede Medlem for Viborg Amts 2den Valgkreds vilde stille et saadant Forslag her; men det ærede Medlem har jo allerede stillet et fuldstændig ubearbejdet og klart Forslag, som jeg vilde ønske kunde komme frem her i Salen. Det kunde maasse ske gennem Udvalgets Forhandlinger i denne Sag. Til den ærede Minister skal jeg bemærke, at naar han sagde, at Rigsdagen her er konservativ, saa er det ganske vist; men den ærede Minister tog det paa en noget anden Maade, end man pleier at tage Ordet „konservativ“. Det var ikke hans Mening, at det skulde være af Grundsætning, at Rigsdagen var konservativ. Han mente kun, at det var, fordi man saa godt som ingen Vej kunde komme her hjemme. Jeg er nu overbevist om, at, naar blot Ministeriet vilde hjælpe lidt med, vilde det vise sig, at vi ikke ere saa konservative, som den ærede Minister bebrejdede os; saa vilde det vise sig, at Lovgivningsarbejdet vilde kunne skride fremad hos os. Men det er en selvfølgelig Ting, at alt Lovgivningsarbejdet maa gaa istaa,